

Практичний семінар для співробітників НБУ

МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості»

STAREP is supported with funding provided in part by European Union, Austria's Federal Ministry of Finance, Austrian Development Cooperation, Luxembourg's Ministry of Finance, SECO - State Secretariat for Economic Affairs

Наталія Мануїлова
Старший спеціаліст з
управління фінансам,
Світовий банк

17 листопада 2015 р.

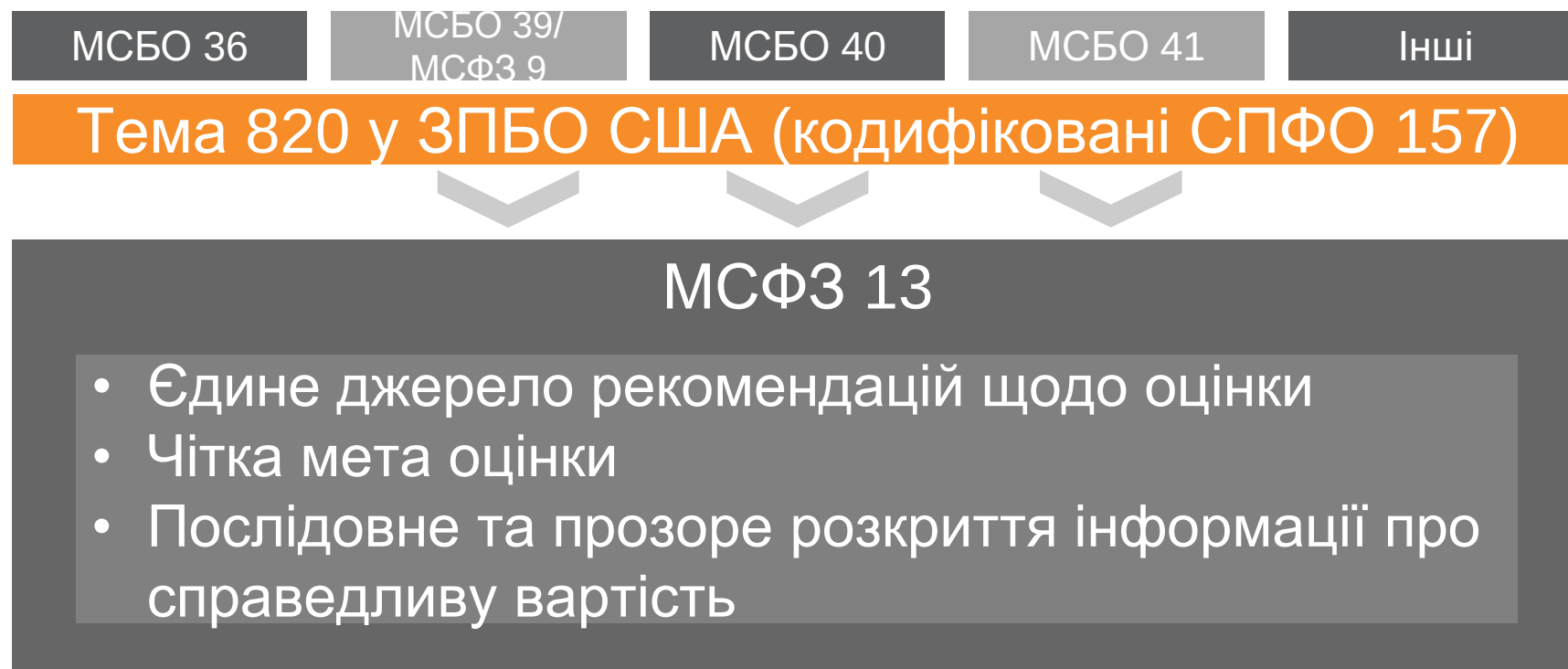
Чому?

- » Справедлива вартість: визначення оцінки наводиться в багатьох стандартах
- » Вимагається або дозволяється для оцінки та розкриття інформації
- » МСФЗ 13 не визначає, коли можна або потрібно використовувати справедливую вартість
- » Набирає чинності з 1 січня 2013 р.
- » Досягнуто зближення зі ЗПБО США

Сфера застосування МСФЗ 13

- » Застосовується, коли справедлива вартість вимагається або дозволяється, за винятком:
 - » «Платежів на основі акцій» (МСФЗ 2)
 - » «Оренди» (МСБО 17)
 - » «Запасів» (МСБО 2) (чиста вартість реалізації)
- » Іноді використовується з уточненням: справедлива вартість мінус витрати на продаж

До публікації МСФЗ 13 – розпливчасті та суперечливі рекомендації

Приклади використання (оцінки) справедливої вартості

- 1) Переоцінка ОЗ і нематеріальних активів (МСБО 16, МСБО 38)
- 2) Інвестиційна нерухомість (МСБО 40)
- 3) Сільське господарство (МСБО 41)
- 4) Активи та зобов'язання, придбані при об'єднанні бізнесу (МСФЗ 3)
- 5) У МСБО 36 – сума очікуваного відшкодування: більша з двох оцінок: вартості при використанні або справедливої вартості.
- 6) Активи, утримувані для продажу (МСФЗ 5) – за нижчою з двох величин: балансовою вартістю чи справедливою вартістю за вирахуванням витрат на продаж

Приклади використання справедливої вартості

» Приклади використання справедливої вартості:

- » фінансові інструменти, утримувані для торгівлі;
- » фінансові інструменти, призначені за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутку чи збитку або за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в іншому сукупному прибутку (ІСП);
- » інструменти власного капіталу;
- » коливання справедливої вартості (СВ) впливають на прибуток і збиток або ІСП.

Коли застосовується МСФЗ 13?

Справедлива вартість

- » Справедлива вартість – це ринкова оцінка, а не оцінка з урахуванням специфіки суб'єкта господарювання
- » Це вихідна ціна, тобто: «ціна, за якою можна продати актив чи погасити зобов'язання між учасниками ринку за поточних ринкових умов».
- » Намір продати або утримувати не є доречним

«Нове» визначення справедливої вартості в МСФЗ 13

Нове визначення справедливої вартості	Коментарі
... ціна , яка була б отримана за продаж активу або сплачена за передачу зобов'язання у звичайній операції між учасниками ринку на дату оцінки	визначає, що суб'єкт господарювання продає актив
	відноситься до передачі зобов'язання
	не є примусовою чи вимушеною
	зрозуміло, що вона ринкова
	чітко зазначає, коли відбувається продаж або передача

Актив або зобов'язання, які слід оцінити

- » Стан, місце розташування, обмеження
- » Окремого активу чи зобов'язання або Груп, напр., одиниці, яка генерує грошові кошти
- » Операція, яка припускається на основному або найсприятливішому ринку, доступному на дату оцінки

- » В оцінці слід використовувати припущення, які використав би учасник ринку в своїх інтересах.
- » Використовується не ідентифікація конкретних учасників, а загальні характеристики.

- » Не коригується на витрати на операцію.
- » Витрати на операцію не включають транспортні витрати.
- » Для нефінансових активів припускається «найвигідніше та найкраще використання» (ННВ).
- » ННВ: окремо або у поєднанні.

Зобов'язання та власний капітал суб'єкта господарювання

- » Припускається, що інструмент власного капіталу буде переданий учаснику ринку на дату оцінки.
- » Розрахунок чи погашення не відбудуться.
- » Якщо утримуються іншими сторонами як активи, використовується ціна котирування або метод, який максимізує використання спостережуваних вхідних даних

Зобов'язання та власний капітал суб'єкта господарювання (продовження)

- » Якщо не утримуються іншою стороною як активи,
- » використовується метод оцінки вартості з позиції учасника ринку, який має виконати зобов'язання або заявляє про право вимоги на частку капіталу;
- » враховується ризик невиконання, в тому числі власний кредитний ризик.

Зобов'язання та власний капітал суб'єкта господарювання (продовження)

- » Вплив обмеження, яке перешкоджає передачі: додаткові вхідні дані не потрібні.
- » Фінансове зобов'язання з характеристикою “до запитання”.
- » Не менше, ніж сума до сплати на вимогу.

Позиції, що згортаються

- » Суб'єкт господарювання, який утримує групу фінансових активів та зобов'язань, доступних ринковому або кредитному ризику, може оцінювати справедливую вартість на основі чистої доступності ризику, якщо він управляє ризиками на основі чистої доступності.
- » Цей виняток не стосується подання фінансових звітів.

Справедлива вартість при первісному визнанні

- » Вхідна ціна може іноді відрізнятися від СВ – вихідної ціни.
- » Якщо СВ при первісному визнанні, різниця в порівнянні зі вхідною ціною визнається в прибутку та збитку, якщо не вимагається інше.

Методи оцінки вартості

- » Максимізують використання доречних спостережуваних вхідних даних (мінімізують неспостережувані дані)
- » Мета: завжди визначати ціну, яку визначили би учасники ринку.
- » Ринковий підхід, витратний підхід, дохідний підхід.

Ієрархія справедливої вартості

- » Три рівні, від 1 до 3, відповідно до того, як зменшується використання спостережуваних вхідних даних.
- » Вхідні дані 1-го рівня:
 - » ціни котирування (нескориговані) на активних ринках на ідентичні активи або зобов'язання, до яких суб'єкт господарювання може мати доступ на дату оцінки;
 - » основний (найсприятливіший) ринок.

Ієрархія справедливої вартості (продовження)

» Вхідні дані 2-го рівня:

» вхідні дані, крім цін котирування 1-го рівня, які можна спостерігати прямо або опосередковано, напр.: ціни котирування на подібні активи чи зобов'язання на активних ринках; ціни котирування на ідентичні активи на ринках, які не є активними; інші спостережувані вхідні дані: ставки відсотка, криві дохідності, коливання, спреди.

Ієрархія справедливої вартості (продовження)

» Вхідні дані 3-го рівня:

- » неспостережувані вхідні дані;
- » ринкова активність незначна або відсутня; але мета залишається такою самою;
- » використовується краща доступна інформація, включаючи власні дані суб'єкта господарювання.

Вибір оцінки вартості

	Ринковий підхід Ринкова ціна доступна	Дохідний підхід (напр., дискontований грошовий потік)	Витратний підхід (напр., відновлювана собівартість)
Рівень 1	- Ціна на ідентичний об'єкт - Коригування не потрібно	Грошові потоки можна ідентифікувати безпосередньо	- Не приносить дохід безпосередньо - Ідентична ринкова ціна відсутня - Коригування ціни потрібно
Рівень 2	- Ціну потрібно коригувати - Спостережувані вхідні дані	- Спостережувані вхідні дані - Непоширений	- Спостережувані вхідні дані - Непоширений
Рівень 3	- Ціну потрібно коригувати - Неспостережувані вхідні дані	Неспостережувані вхідні дані	Неспостережувані вхідні дані

Підходи та методи оцінки вартості

Підходи до оцінки вартості	Методи оцінки вартості
Ринковий підхід	- Ціна операції, сплачена за ідентичний або подібний інструмент об'єкта інвестування - Мультиплікатори (фінансові коефіцієнти) оцінки вартості порівняних компаній
Дохідний підхід	- Метод дисконтованих грошових потоків (ДГП) - модель дисконтування дивідендів (МДД) - МДД, яка передбачає постійний темп росту - Модель капіталізації
Можна використовувати поєднання підходів	- Метод скоригованих чистих активів

Ринковий підхід

- » Використовує ціни та іншу доречну інформацію, яка генерується ринковими операціями з ідентичними або порівняними активами.
- » Методи, які найчастіше використовують для оцінювання вартості інструментів власного капіталу, що не мають котирування, пов'язані з джерелами даних, які в них використовуються:
 - » ціна операції, сплачена за ідентичний чи подібний інструмент об'єкта інвестування;
 - » мультиплікатори (фінансові коефіцієнти) оцінки вартості порівнянних компаній, отримані на основі цін котирування (тобто мультиплікатори торгів) або цін, сплачених у таких операціях, як злиття та поглинання (тобто мультиплікатори операцій)

Мультиплікатори (фінансові коефіцієнти) оцінки вартості

Основа оцінки вартості

Вартість власного капіталу

Вартість підприємства (EV)

$$\text{Мультиплікатор} = \frac{\text{Вартість власного капіталу або вартість підприємства (EV)}}{\text{Показник ефективності}}$$

| Показники ефективності:

EBITDA, EBIT, EBITA

Надходження, тобто чистий дохід (E)

Балансова вартість, тобто вартість акціонерного капіталу (B)

Оцінка справедливої вартості з використанням мультиплікаторів (фінансових коефіцієнтів) оцінки вартості

» Чотири етапи:

- » ідентифікувати порівняні компанії рівного рівня.
- » відібрати показник ефективності, найбільш доречний для оцінювання вартості об'єкта інвестування;
- » застосувати відповідний мультиплікатор оцінки вартості до доречного показника ефективності об'єкта інвестування, щоб отримати зазначену справедливу вартість вартості власного капіталу об'єкта інвестування або вартості підприємства об'єкта інвестування;
- » зробити відповідні коригування з метою забезпечення зіставності (напр., дисконтувати неконтрольовану частку).

Загальновживані мультиплікатори (фінансові коефіцієнти) оцінки вартості

Мультиплікатори прибутку, які, як правило, застосовуються під час оцінки вартості:

існуюча компанія з потоком постійного та стабільного прибутку, який можна ідентифікувати:

$EV / EBITDA$, $EV / EBIT$, $EV / EBITA$

P / E (де P – ринкова ціна суб'єкта господарювання)

Мультиплікатори балансової вартості: якщо суб'єкти господарювання використовують структуру акціонерного капіталу для генерування прибутку (напр., компанії, які ще не генерують позитивного прибутку)

P / B

Мультиплікатори доход: $EV / \text{Дохід}$

Портфелі фінансових інструментів

- » МСФЗ 13 дозволяє суб'єкту господарювання оцінювати групу фінансових активів і фінансових зобов'язань на основі чистої доступності як ринковим, так і кредитним ризикам.
- » Ця практика вже дозволена в МСБО 39/МСФЗ 9.
- » Цей «виняток» був дозволений тому, що:
 - » часто похідні інструменти не можна продати, але управлінський персонал може зменшити доступність ризику шляхом призначення позицій, що згортаються;
 - » структура портфелю специфічна для кожного суб'єкта господарювання (залежить від переваг системи управління ризиком суб'єкта господарювання).

Портфелі фінансових інструментів (продовження)

- » Умови, які потрібно виконати:
 - » суб'єкту господарювання слід документувати стратегію управління ризиком;
 - » суб'єкт господарювання надає інформацію на основі чистої доступності ризику провідному управлінському персоналу.
- » Тільки стосовно портфелів інструментів, оцінюваних за СВ
- » Рішення про облікову політику
- » Не впливають на подання в МСБО 32
- » Структура портфелів визначається на обґрунтованій та зіставній основі.
- » Може бути потрібним віднести коригування на рівні портфелю до розрахункової одиниці для цілей подання.

Портфелі фінансових інструментів (продовження)

» Якщо існують ринкові ризики, що згортаються:

- » до чистої відкритої позиції можна застосовувати спред «між цінами покупця та продавця»;
- » ризики, що згортаються, мають бути «в основному такими самими»;
- » строк дії інструментів, які призводять до ринкового ризику, має бути «в основному таким самим».

Ринковий ризик: ризик того, що ціна коливатиметься внаслідок змін ринкових цін (валютний ризик, відсотковий ризик та інший ціновий ризик).

Портфелі фінансових інструментів (продовження)

- » Якщо суб'єкт господарювання доступний кредитному ризику певного контрагента, він ураховує вплив:
 - » своєї чистої доступності кредитному ризику контрагента.
 - » чисту доступність контрагента кредитному ризику.
 - » Будь-які існуючі угоди, що зменшують доступність кредитному ризику, якщо учасники ринку очікують, що такі угоди матимуть юридичну силу у разі невиконання зобов'язань.

Кредитний ризик: ризик того, що суб'єкт господарювання або контрагент не платитимуть чи не виконають домовленості в інший спосіб.

Розкриття інформації за МСФЗ 13

- » Багато детального розкриття інформації, в тому числі:
- » рівні ієрархії: 1,2,3;
- » передачі між рівнями та підстави передачі;
- » опис методів оцінки вартості та вхідних даних, використаних для рівнів 2 і 3.

Розкриття інформації за МСФЗ 13 (продовження)

- » Багато детального розкриття інформації про Рівень 3
- » Вплив рівня 3 (Р3) на прибуток і збиток.
- » Чутливість оцінок СВ (Р3) до змін неспостережуваних вхідних даних.
- » Визначення прийнятних класів.
- » Політики щодо передач між рівнями
- » Пропонований табличний формат